S. Sayısı : 107

Mahsus bir kanunla Devletten bir hak temin eden veya sermayesinin yarısından fazlası Devlete aid olan banka veya müesseseler memurlarının maaş ve ücretleri ve hizmete giriş ve terfi usulleri hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/63)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı: 6/18

3 - I - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Mahsus bir kanunla Devletten bir hak temin eden veya sermayesinin yarısından fazlası Devlete aid olan Banka ve müesseseler memurlarının maaş ve ücretleri ve hizmete giriş ve terfi usulleri hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 31 - XII - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
C. Bayar

Esbabı mucibe lâyihası

Mahsus bir kanunla Devletten bir hak temin eden veya sermayesinin yarısından fazlası Devlete aid olan banka ve müesseseler memur ve müstahdemlerine yüksek ücret vermeleri ve ikramiye, temettü, tazminat gibi namlar altında başkaca menfaatler temin etmeleri Devlet hizmeti ile müessese hizmetinde bulunanların kazançları arasında nisbetsiz bir fark husule getirmekte ve bu da iyi yetişen ve yetişmeki istidadını gösteren gençlerin Devlet hizmetlerine reğbetlerini kırmakta ve bu sebeble bir çok kıymetli memurlardan Devlet teşkilâtı mahrum kalmaktadır. Ayni zamanda bu vaziyet Devlet memurları üzerinde de menfi tesirler hâsıl etmekten hali kalmamakta olduğundan yurdda emek ve kazanç hususunda mümkün mertebe genel bir muadelet vücude getirmek için mahsus bir kanunla Devletten bir hak temin eden veya sermayesinin yarısından fazlası Devlete aid olan Banka veya müesseseler memurlarının maaş ve ücretleri ve hizmete giriş ve terfi usulleri için yukarıda bahsedilen mahzurları kaldıracak bir had çizilmesi gerekli görülmüştür. Esasen banka ve müesseselerin ücretleri arasında da bir muadelet olmadığı gibi memurların alınmalarında ve terakkilerinde de muayyen ve sabit bir usul takib edilmemektedir. Bu müesseselerdeki memurlara verilecek ücretin Devlet teşkilâtındaki birinci derece maaşını geçmemesi, kanunun birinci madesine giren müesseselerin her birinin hususiyetlerine göre aded ve mevkileri veya aylık mikdarları İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılacak olan memuriyetler için makam tahsisatı verilebilmesi;

Bu kabîl banka ve müessese memurlarına 3460 sayılı kanun mucibince bir maaşa kadar münasib bir ikramiye ve veznedarlara da bir maaş tutarında kasa tazminatı verilebilmesi,

Maden işlerinin işletme yerlerinde çalışanlara burada çalışacakları müddete münhasır olmak üzere idare meclisleri kararile istihkaklarından fazla olarak maaşlarının % 20 sine kadar zammedilebilmesi,

Bu banka ve müesseselerde müstahdem memurların vekâletle idaresi halinde ancak altı ay müddetle vekâlet maaşı verilebilmesi,

Bankaların küçük vazifelerinin kolaylıkla görülmesini temin için (13) ncü dereceden daha aşağı dereceler ihdas edebilmeleri,

Devlet hizmetlerinden banka ve müesseselere ve bunlardan Devlet hizmetine geçebilmeleri,

Muvafık görülmüş ve bu esaslar dairesinde kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 29
Esas No. 1/63

31 - V - 1939

Yüksek Reisliğe

Mahsus bir kanunla Devletten bir hak temin eden veya sermayesinin yarısından fazlası Devlete aid olan banka ve müesseseler memurlarının maaş ve ücretleri ve hizmete giriş ve terfi usulleri hakkında olub Başvekâletin 3 - I - 1939 tarih ve 6/18 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulmuş iken Büyük Meclisin, intihabatın yenilenmesine karar vermesi sebebile hükümsüz kalan ve bu defa Başvekâletin 15 - IV - 1939 tarih ve 890 sayılı tezkeresile yeniden müzakeresi taleb olunan kanun lâyihası Encümenimize verilmiş olmakla Maliye, İktısad ve Ticaret vekilleri hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu.

Devlet müesseseleri memurlarına taallûk eden bu lâyihanın 1452 sayılı kanunun tadiline dair olan lâyiha ile birleştirilmesi bidayette düşünülmüş ise de bunun, mahiyeti itibarile ayrı bir kanun olarak kabulü daha elverişli görüldüğünden mezkûr lâyiha ile birleştirilmemiş ve müstakil olarak tedkik edilmiştir.

Devletin iktisadî sahada mühim bazı teşebbüsleri ele alması neticesi olarak yeni bir takım müesseseler vücud bulmuş ve bunlar müstakil hükmî şahsiyetler halinde teşekkül etmeleri itibarile idarelerini tanzimde serbest kalmışlar ve bu yüzden her birinin memurları hakkında kabul ettiği intisab ve terfi usullerile maaş ölçüleri arasında farklar husule gelmiş ve bu farkın Devlet memurları aylıklarına nisbetle daha cazib ve terfi şartları daha müsaid olduğundan kıymetli elemanların Devlet hizmetlerinden bu müesseselere doğru muhaceretini ve bunun neticesi olarak da Devletin bu elemanlardan mahrumiyetini mucib olmuştur.

Gerçi bu müesseseleri bidayeten iyi bir şekilde kurularak inkişaf edebilmeleri için her birisinin hususiyetine ve kendi bünyelerinin icablarına göre hareket edebilmek üzere serbest bırakmak doğru olmuş ise de halen bunların kurularak işlemeğe başlamış bulunması ve bu güne kadar kâfi tecrübeler de elde edilmiş olması, bunlarda çalışan memurların da Devlet memurları gibi bir bareme tâbi tutulması ve bunların terfi ve intisab şartlarının bir esasa bağlanarak görülmekte olan intizamsızlığa nihayet verilmesini icab ettirmiş ve böyle bir tanzim lüzumlu görülmüştür.

İşte bu mülâhaza ile Hükûmetçe hazırlanan lâyiha encümenimizce esas itibarile kabul edilerek maddeleri birer birer tedkik edilmiş ve yeniden tanzim olunmuştur.

Hükûmet lâyihasının birinci maddesi bu kanuna tâbi olan müesseseleri kısa bir tarif ile ifade etmekte olub Encümenimizce vazıh görülmeyen bu tarif kaldırılarak maksadı daha iyi ifade eder şekle konulmuştur.

Bu şekle nazaran Türk hava ve Kızılay kurumları gibi hayır müesseseleri ile hususî suretde teşekkül eden malî ve smaî ve iktısadî bilûmum teşekküller hariç kalmış, bunlardan sadece tediye edilmiş sermayesinin tamamı iki milyon lira veya daha fazla olan millî bankalar bu kanunun şümulü dairesine alınmıştır.

Bu kanuna tâbi tutulan teşekküllerin her birisi muhtelif kanunlarla veya tatbikatta teşekkül, müessese, banka ve kurum gibi muhtelif namlarla yadedilmekte olub her hangi bir ihtilâta meydan vermemek için bunların tek bir nam altında toplanması düşünülmüş ve umumî bir tabir olmak üzere bu kanunda umumuna şamil bir ifade olarak müessese tabiri tercih edilmiştir.

Lâyihanın Hükûmetçe teklif edilen ikinci maddesi bu müesseseler memurlarının aylık asıllarile tutarlarını göstermekte olub Devlet baremine nazaran aradaki fark maaş asıllarının daima dörtle zarb edilmek suretile aylık tutarlarının hesab edilmiş olmasından ibarettir. Bu tarzda bir hesabla Devlet memurları maaş tutarlarile bu müesseselerde çalışacakların maaş tutarları arasında ve bu müessese memurları lehine olmak üzere ehemmiyetli bir fark arzetmekte olub bu hal temin etmek istediğimiz muadelet ve tevazünü ihlâl eder mahiyette görüldüğünden maaş tutarlarının her iki sınıf için ayni olması münasib görülmüş ve bu madde ile teklif olunan 13 dereceye ilâveten bir 14 ncü derece daha ihdas edilmiş ve mezkûr madde bu değişiklikleri ihtiva eder şekilde yeniden yazılmıştır.

Hükûmet lâyihasının üçüncü maddesi müesseselerin umum müdür, umum müdür muavini ve idare meclisi reis ve azaları gibi yüksek mevkilerinde bulunan şahıslara verilecek ücretin bu kanundaki tahdidata tâbi tutulmaması esasını vazeylemiş olub ancak müessesenin mahiyet ve ehemmiyeti ve bu sayılan vazifeler arasındadaki münasebet ve dereceler nazarı itibare alınmak ve bazı tahdidat ve takyidata tâbi tutulmak suretile hüküm değiştirilmiş ve madde ona göre yazılmıştır.

Lâyihanın beşinci maddesi bu müesseselere ilk girişte tahsil derecelerine göre verilebilecek aylıkları ihtiva etmekte olub bu madde Devet bareminde kabul edilen esasa göre yeniden yazılmıştır.

Lâyihanın 6 ncı maddesi terfi müddetlerini tesbit etmekte olub bu müddetler Devlet memurları için kabul edilmiş olan şartların aynidir. Ancak bir terfi müddeti içinde üç defa takdirname alan memurların o dereceye mahsus olmak üzere kıdemine bir seneye kadar zamyapılabileceği yolunda konulan hükmün bu müesseselerin hususiyetine ve buralarda çalışanları teşvik maksadına müstenid olduğu Hükûmetçe izah edilmiş ve bu izah üzerine encümenimizce de kabul olunmuştur. Ancak yedinci dereceye kadar terfilerde lise ve muadili mekteb mezunlarının da üç senede bir terfi edebilecekleri esası kabul edilmiş ve bununla bu müesseselerde bulunacak memurların daha ziyade bu sınıf memurlar olacağı düşünülerek bunlardan istifade edilmek istenmiş ve fakat Devlet hizmetlerinde çalışanlara nazaran yapılan bu farkın Devlet memuriyetine nakilde mükteseb bir hak teşkil etmiyeceği esası konularak muadelet muhafaza edilmiştir.

Lâyihanın yedinci maddesi ihtisas mevkilerinden bahsetmektedir Hükûmetin lâyihası ihtisas mevkilerinin tayinini bir esasa bağlamak mülâhazasile bu mevkilerin tesbiti işini İcra Vekilleri Heyetine bırakmaktadır. Encümenimiz bu hususta umumî murakabe heyetinin mütaleasının da alınmasının faydalı olacağını düşünerek maddeye bu kaydi da ilâve eylemiştir.

Lâyihanın 9 ncu maddesile teklif edilmiş olan bir esas değiştirilmiş bulunmaktadır:

Hükûmetin teklifinde maaşlı bir memurun müesseselere iki derece ve ücretlilerin bir yukarı derece ile geçmeleri kabul edilmiş ise de encümenimiz, maaşlı memurların bu müesseselere ancak bir yukarı derece ile, ücretlilerin ise kendi derecelerile geçebilecekleri kabul edilmiş ve teadülün ancak bu esas ile temin edilebileceği düşünülmüştür.

Lâyihaya encümenimizce bu müesseselerin birinden diğerine veya bu müesseselerden Devlet teşkilâtına bir memur naklinin o memuru tayine salâhiyetli olan makamın müsaadesile olabileceği yolunda yeni bir hüküm ilâve edilmiş, bu hükümle müesseselerin birinden diğerine memur nakline mâni olmak ve Devlet bareminde de kabul edilen her memuru kendi meslekine ve işine bağlamak esasının mahfuziyeti temin edilmek istenmiştir.

Hükûmet teklifinin 10 ncu maddesi bu müessese memurlarına almakta oldukları aylıklardan başka daha ne gibi şeyler verilebileceğini tesbit etmektedir. Bu maddede memurlara temin edilebileceği ifade edilen menfaatlerin azamisi gösterilmiş olup her müessese kendi kudretine ve bünyesinin hususiyetlerine göre bu menfaatleri temin edip etmemekte ve temin eylediği takdirde gösterilen bu azamî haddin altında bir mikdar tesbit eylemekte serbest bırakılmak istenmiştir. Bu maddenin memurlara verilebilecek ikramiyeye aid hükmü müzakere edilirken bilhassa istihsalde müessir olan usta ve ustabaşıların ikramiyeye mazhar edilmesi ve bunu temin eder şekilde maddeye bir hüküm konulması mevzubahs edilmiş ise de yapılan müzakere sonunda bu kanun usta ve ustabaşıları kendi hü-

kümleri haricinde bırakarak bunlara verilecek ücretlerin tayininde müesseseleri serbest bırakmış olduğundan ikramiye itası iyi çalışmayı teşvik eden bir usul olup müesseselerin faideli görecekleri bu usulü kendi bünyelerinde daima tatbik edebilecekleri ve binaenaleyh kanun metnine böyle bir hüküm ilâvesine mahal olmadığı neticesine varılmıştır.

Hükûmetin teklifinde bu müesseselerin memurlarına lüzum görülecek yerlerde mesken, tenvirat, melbusat, su ve emsalinin aynen veya nakden verilebileceği yazılı olup encümenimiz memurlara lüzum görülen yerlerde dahi olsa böyle bir menfaat teminini kabul etmek istememiştir. Ancak bu müesseselerin işleyebilmeleri için su bulunmayan yerlerde su getirtilmesi, mesken bulunmayan yerlerde mesken yaptırılması, o müessesenin işleyebilmesi için zarurî işlerden olmasma binaen bunlarm yapılması lüzumlu görüldüğü takdirde bu meskenlerde ikamet edecek memurlardan münasib bir kira alınmak suretile bunların yaptırılabileceği tabiî görülmüştür.

Hükûmetin lâyihasında bazı memuriyetler için makam tahsisatı verilebilmesi esası kabul edilmiştir. Tatbikatta görülen bir çok mahzurlarından dolayı Devlet memuriyetleri için kaldırılmış olan bu sistemin bu müesseselerde tatbikına cevaz verilmesini Encümenimiz maslahata uygun bulmamıştır. Ancak Hükûmetçe izah edilen esbabı mucibeye binaen kendilerine aylıklarından başka bir şey verilmesi zarurî olan muayyen memuriyetler için münasib bir tazminat verilebileceği esası kabul edilmiş ve bunun azamî haddi de lâyihada tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Lâyihaya eklenen bir muvakkat madde esas itibarile istikbale aid hükümleri tanzim etmekte bulunan bu kanunun halen müstahdem bulunan memurlara ne suretle tatbik edileceğini göstermektedir. Hükûmetin lâyihasında mevcud memurların filhal almakta bulundukları ücretlerle bu kanuna intibak ettirilmesi ve ancak bu kanuna göre almaları lâzımgelen ücretle halen almakta oldukları ücret arasındaki farkın şahısları için mükteseb hak olmak üzere kendilerine verilmekde devam edilmesi usulü kabul edilmiştir. Böyle bir esasın kabulü müsavatı ihlâl eden hâdiselerin filen devamına müsaade edilmiş demek olacağından Encümenimizce bu esas kabul edilmemiş, ancak 1452 sayılı kanunu tadil eden ve mezkûr kanuna bazı ilâveler yapan kanun lâyihasile Devlette müstahdem ücretliler hakkında kabul edilmiş olan esasın aynen bu memurlar hakkında da tatbiki kabul edilmiştir.

Encümenimiz, mahiyetleri maddelerin mütaleasile anlaşılabilecek olan daha bazı değişiklikler ev ilâevler yapmak suretile lâyihayı yeniden tanzim etmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Isparta	Kayseri	Trabzon
Mükerrem Ünsal	*F. Baysal*	*Sırrı Day*
Kâtib		
İstanbul	Bolu	Çanakkale
F. Öymen	*Dr. Zihni Ülgen*	*R. Bulayırlı*
Diyarbakır	Elâzığ	Erzincan
R. Bekit	*M. F. Altay*	*İ. Artun*
Gümüşane	İçel	İstanbul
D. Sakarya	*T. C. Beriker*	*G. Bahtiyar Göker*
Kastamonu	Kayseri	Kırklareli
Tahsin Coşkan	*S. Serim*	*B. Denker*
Kırklareli	Kırşehir	Kocaeli
Ş. Ödül	*M. Seyfeli*	*A. S. Akbaytuğan*
Kütahya	Malatya	Malatya
A. Tiritoğlu	*M. Öker*	*O. Taner*
Mardin	Muğla	Muş
R. Erten	*H. Kitabcı*	*Ş. Ataman*
Ordu	Sıvas	Urfa
H. Yalman	*Remzi Çiner*	*Sami İşbay*
Yogdad	Yozgad	
A. Sungur	*S. İçöz*	

HÜKÛMETİN TEKLİFİ

Mahsus bir kanunla Devletten bir hak temin eden veya sermayesinin yarısından fazlası Devlete aid olan banka veya müesseseler memurlarının maaş ve ücretleri ve hizmete giriş ve terfi usulleri hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Mahsus bir kanunla Devletten bir hak temin eden veya sermayesinin yarısmdan fazlası Devlete aid olan banka ve müesseseler memurlarmın aylıkları ve hizmete giriş ve terfileri bu kanun hükümlerine tâbidir.

MADDE 2 — Birinci madde hükmüne giren müesseselerin memurları için 13 derece tayin edilmiştir. Bu derecelere aid aylık asıllarile tediye mikdarları aşağıda gösterilmiştir:

Derece	Aylık asıl	Tediye mikdarı
1	150	600
2	125	500
3	100	400
4	90	360
5	80	320
6	70	280
7	60	240
8	50	200
9	40	160
10	35	140
11	30	120
12	25	100
13	20	80

Ancak birinci madde hükümlerine giren bütün müesseseler kendi bünyelerinin hususiyetlerine veya kadro icablarma göre 13 ncü de-

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhid ve teadülü hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Aşağıda yazılı müesseseler memurları bu kanun hükümlerine tâbidir.

A) Sermayesinin tamamı Devlet tarafmdan verilmek suretile kurulan iktısadî teşekküllerin teşkilâtile idare ve murakabeleri hakkmdaki 3460 sayılı kanun hükümlerine tâbi teşekküller ve müesseseler,

B) Hususî kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküllerle hususî surette teşekkül eden ve tediye edilmiş sermayesi iki milyon veya daha ziyade olan millî bankalar,

C) Devletçe veya mülhak veya hususî bütçeli idarelerce veya yukarıki bendlerde yazılı teşekkül ve bankalar tarafmdan sermayesinin yarısmdan fazlasma iştirak suretile kurulan teşekküller ve bunların ayni nisbette iştiraklerile vücud bulan kurumlar ve ticaret ve sanayi odaları ve borsalar.

MADDE 2 — Birinci madde hükmüne giren bilûmum müesseseler memurları için 14 derece tayin edilmiştir. Bu derecelere aid aylık asıllarile tutarı aşağıdaki cedvelde gösterilmiştir:

Derece	Aylık aslı	Tutarı
1	150	600
2	125	500
3	100	400
4	90	300
5	80	260
6	70	210
7	60	170
8	50	140
9	40	120
10	35	100
11	30	85
12	25	75
13	20	60
14	15	50

Ancak birinci madde hükmüne giren müesseseler kendi bünyelerinin hususiyetlerine veya kadro icablarma göre 14 ncü dereceden

receden aşağı dereceler ihdas edebilirler.

Şu kadar ki 13 ncü dereceden aşağı ihdas edilen bu derecelere memur alınması veya yine bu dereceler arasında terfi ettirilmeleri işbu kanun hükümlerine tâbi değildir.

MADDE 3 — Birinci madde hükümlerine giren banka ve müesseselerin Umum müdür ve Umum müdür muavinlerile idare meclisleri Reis ve azalarına ve Umumî heyet mürakiblerine verilecek maaş veya tahsisat veya huzur hakları İcra Vekilleri Heyetince tayin olunacak hadleri geçemez.

MADDE 4 — Birinci madde hükümlerine giren banka ve müesseselere ilk defa alınacak memurlar imtihana tâbidir. Elinde meslekî tahsil gördüğünü gösteren diploması bulunanlarla (6 ncı) Madde hükmüne göre naklen alınacaklar müstesnadır.

MADDE 5 — Banka ve müesseselere ilk defa girecekler tahsil derecelerine ve diğer vakıflarına göre aşağıdaki derecelere kabul edilirler.

A - Orta tahsil veya bu derecede meslekî tahsil görenler 13 ncü dereceye;

B - Lise mezunu veya bu derecede meslekî tahsil görmüş olanlar 12 nci dereceye;

C - Üç senelik yüksek tahsil görmüş olanlar 11 nci dereceye;

Ç - Üç seneden fazla yüksek tahsil görmüş olanlar 10 ncu dereceye;

D - Yukarıki fıkralarda yazılı derecelerde tahsilleri olanlardan ecnebi lisanlardan birine vukufu imtihanla sabit olanlar girebilecekleri derecenin birer üst derecesine ve iki lisanda imtihan verenler iki derece üstüne;

E - Yüksek tahsil müddeti üç seneden eksik veya fazla olması halinde eksikler ilk terfi müddetine eklenir ve fazlası terfi müddetinde indirilir.

F - Banka ve müesseseler hizmetine ilk girişte lisan imtihanı ile bir derece yukarıya alınanlardan memurluk sırasında diğer bir veya bir kaç lisandan imtihan verenler yalnız bir derece daha ve lisandan hiç imtihana tâbi tutulmadan aşağı dereceler ihdas edebilirler.

14 ncü dereceden aşağı ihdas edilen bu derecelere memur alınması veya yine bu dereceler arasında terfi ettirilmeleri işbu kanun hükümlerine tâbi değildir.

MADDE 3 — Bu teşekkül ve müesseselerin umum müdür ve umum müdür muavinlerine ve idare meclisleri reis ve azalarına ve murakiblere ve 3460 sayılı kanunla kurulan umumî murakabe heyetinin reis ve azalarına verilecek aylıklar bu kanunun tahdidatına tâbi olmaksızın ve yukarıda tesbit edilen azamî aylık derecesini geçmemek şartile müesseselerin ve vazifelerinin vüsat ve ehemmiyetine ve derecelerine göre İcra Vekilleri Heyetince tayin olunur.

MADDE 4 — Meslekî tahsil görerek mesleklerine aid müesseselere intisab edenler ile bu kanunun 3 ncü maddesinde yazılı vazifelerde bulunacaklar müstesna olmak üzere bidayeten memuriyete alınacakların musabaka imtihanına, birden fazla talib bulunmadığı takdirde ehliyet imtihanına girip kazanmaları şarttır.

MADDE 5 — Bu müesseselere ilk defa girecekler menşelerine ve tahsil derecelerine göre aşağıda yazılı derecelre kabul edilebilirler.

A) Orta mekteb mezunlarından talib bulunmadığı takdirde almacağı vazifenin ehli olduğunu bilimtihan isbat edenler 14 ncü dereceye,

B) Orta mekteb mezunu olanlar 13 ncü dereceye,

C) Lise veya muadili mekteblerden veya orta tahsil ile ayni zamanda meslek tahsili veren en az beş yıllık veya orta mekteb tahsilini ikmalden sonra en az iki yıllık meslek mekteblerinden mezun olanlar 12 nci dereceye,

D) Lise derecesinde bir tahsil üzerine en az bir yıllık meslekî tahsil yapmış veya kurs görmüş veyahud beş yıllık meslek mektebi tahsili üzerine en az iki yıllık daha yüksek bir meslek tahsilini bitirmiş veya orta tahsilini bitirdikten sonra en az dört yıllık meslek mekteblerinden mezun olanlar mesleklerine aid memuriyetlerde 11 nci dereceye,

E) Altı yıldan az tahsilli yüksek mekteb mezunları 10 ncu dereceye,

(1 - Bunlardan aaskerlik hizmetini ifa etmeden memuriyete intisab edecekler altı ay müddet-

işe başladıktan sonra bir lisandan imtihan olanlar bir derece veya daha fazla lisandan imtihan verenler de yalnız iki derece terfi ettirilebilirler.

MADDE 6 — Mafevk bir dereceye terfi için aranılacak ehliyet ve liyakattan başka en az dört sene bir derecede bulunmuş olmak şarttır. Yüksek mekteb mezunları için bu müddet üç senedir. Bir terfi müddeti için üç defa takdirname alan memurlarm o dereceye mahsus olmak üzere kıdemine bir seneye kadar zam yapılabilir. Her hangi bir derecedeki memurun kendi

le 11 nci dereceye alınır,

2 - Tahsil müddetinin üç yıldan eksik veya fazla olması halinde eksiği ilk terfi müddetine eklenir ve fazlası ilk terfi müddetinden indirilir).

F) Altı yıllık yüksek mekteb mezunları 9 ncu dereceye,

G) Lise tahsilini yurtta ikmal edenlerden yüksek tahsilini gerek memleketimizde ve gerek yabancı bir memlekette bitirdikten sonra meslekin muayyen bir şubesinde ayrıca ihtisas yaparak ihtisaslarını hususî kanunlarında yazılı şekilde tasdik ettirenler 8 nci dereceye,

H) Yukarıki fıkralara göre 14, 13, 12, 11, 10 ve 9 ncu dereceye girecekler arasında meslekler göre İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek yabancı dillerden birine ve 8 nci dereceye alınabilecekler arasında bu dillerden ikisine hakkile vâkıf oldukları İcra Vekilleri Heyeti kararile teşkil edilecek bir komisyon huzurunda imtihanla sabit olanlar bir derece yukarısma almabilirler.

Smaî işletme yerlerinde istihdam olunanlar merkeze veya smaî işletmelerle alâkası olmıyan diğer memuriyetlere nakillerinde mükteseb hak teşkil etmemek üzere bir derece yukarıya nakil ve tayin olunabilirler.

Kadroda açık yer bulunmaması dolayısile tahsillerine göre girebilecekleri dereceden daha aşağı derecede bir memuriyete almanlar şubelerinde ilk açık vukuunda girebilecekleri derecelere tercihan tayin olunurlar.

MADDE 6 — Bu müesseselere bidayeten alınırken yabancı bir dil bilmedikleri halde memuriyete geçtikten sonra öğrendikleri veya bir dil bildiklerinden dolayı bir üst dereceye almanlardan bilâhare bir dil daha öğrendikleri beşinci maddenin H fıkrasında yazılı şartlar dairesinde sabit olanlara yapılacak nizamname ile tesbit olunacak nisbetlerde ve bir defaya mahsus olmak üzere nakdî mükâfat verilebilir.

MADDE 7 — Mafevk bir dereceye terfi için aranılacak ehliyet ve liyakattan başka en az dört sene bir derecede bulunmuş ve bu kadar müddet o derece maaşmı filen almış olmak şarttır. Yüksek mekteb mezunları için bu müddet üç senedir.

Beşinci madenin C ve D fıkralarmda yazılı olanlar için dahi altıncı dereceye (altıncı dahil)

aylığile bir derece daha yüksek bir vazifede istihdamı caizdir.

MADDE 7 — Her banka veya müessese için ihtisas mevkileri olduğu önceden İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek olan teknik memurluklara o banka veya müessese memurlarmdan veya hariçten, hizmetleri müddetine bakılmaksızın barem hereceleri dahilinde aylıklı memur tayini caizdir. Şu kadar ki bu suretle mütehassıs olarak istihdam keyfiyeti, o ihtisas mevkii haricinde mükteseb bir hak teşkil etmez.

Banka ve müesseselerce görülecek lüzum ve zaruret üzerine, baremin en yüksek dereceden daha fazla bir aylıkla mütehassıs istihdamma ve aylıklarmm tayinine İcra Vekilleri Heyeti salâhiyettardır.

MADDE 8 — Birinci madde hükümlerine giren bütün müesseseler kendi bünyelerinin hususiyetlerine ve kadro icablarma göre idare meclislerince tayin olunacak muvakkat memur ve müstahdemini ile doktorlar, avukatlar, aidat veya ücretli tahsildarlar, satış memurları, muvakkat büro ambar memurları, daktilolar, stenolar, mekanoğraflar, müvezzi, bekçi, kolcu, kaloriferci, şoför ve muavini, odacı ve hademeler usta başı, usta ve işçiler, ameleler vesair müteferrik müstahdemler bu kanun hükümlerinden müstesnadır.

MADDE 9 — Devlet hizmetlerinde maaş veya ücretle çalışan memurlardan bu kanunun birinci maddesi hükümlerine giren her hangi bir müesseseye geçecek olanlar maaşlı vazifeden naklettikleri takdirde iki derece, ücretli vazifeden naklettikleri takdirde bir derece yukarısına geçebilirler.

Bu kanunun birinci maddesi hükümlerine giren her hangi bir müesseseden Devlet hizmetkadarki terfilerde muteber olmak üzere bu müddet üç senedir. Ancak bu tarzda terfi bu müesseselerde çalıştıkları hizmetlerde muteber olup Devlet memuriyetine geçişte mükteseb hak teşkil etmez.

Bir terfi müddeti içinde üç defa takdirname alan memurlarm o dereceye mahsus olmak üzere kıdemine bir seneye kadar zam yapılabilir. Her hangi bir derecedeki memurun kendi aylığıle daha yüksek bir vazifede istihdamı caizdir.

MADDE 8 — Bu müesseseler için ihtisas mevkileri olduğu 3460 sayılı kanun mucibince teşkil edilen umumî murakabe heyetinin mütalaası almdıktan sonra önceden İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek olan yerlere bu müesseseler memurlarmdan veya hariçten bu kanunun koyduğu takyidata tâbi olmaksızm, ikinci madde ile tesbit edilen dereceler dahilinde aylıklı memur tayini caizdir. Şukadar ki bu suretle mütehassıs olarak istihdam keyfiyeti o ihtisas mevkii haricinde mükteseb bir hak teşkil etmez.

Bu müesseselerin kadroları dışmda muvakkat hizmetlerin ifası için mukaveleli mütehassıslar istihdamma lüzum hâsıl olduğu takdirde bunlarm ücretleri İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

MADDE 9 — Tabibler, avukatlar, aidat veya ücretli tahsildarlar, satış memurları, ambar memurları, daktilolar, stenolar, mekanoğraflar, evrak müvezzii, bekçi, kolcu, kaloriferci, şöför, odacı ve hademeler gibi müstahdemlerle her müessesenin hususî bünyesine göre istihdamma lüzum göreceği muvakkat veya müteferrik müstahdemler ve alelûmum işçi usta ve ustabaşılar bu kanun hükümlerine tâbi değildir.

MADDE 10 — Devlet hizmetlerinde maaş veya ücretle çalışan memurlardan bu müesseselere geçecek olanlar maaşlı vazifeden nakledildikleri takdirde bir derece yukarıya ücretli vazifeden nakledildikleri takdirde ayni dereceye geçebilirler.

Bu müesseselerden Devlet hizmetine geçenler maaşlı vazifeye geçtikleri takdirde bir derece aşağısma, ücretli bir vazifeye geçtikleri tak-

tine geçenler maaşlı vazifeye geçtikleri takdirde iki derece, ücretli bir vazifeye geçtikleri takdirde bir derece aşağısma geçebilirler.

Bu kanunun birinci maddesi hükümlerine giren her hangi bir müesseseden diğerine geçecek olan memurlar derecelerile naklolunabilirler.

MADDE 10 — Banka ve müesseselerin memurlarma maaşlarmdan başka aşağıda gösterilen hak ve menfaatler de temin edilebilir.

A - Yalnız Ankara için Devlet memurlarma verilen mesken tazminatı nisbetinde mesken tazminatı verilebilir.

B - Usulen veya hastalık dolayisile mezuniyet alanlara veya kısa askerlik hizmetini yapmak için vazifeden ayrılanlara aylıkları ve tedavi masrafları verilir.

C - Her sene işlerinin ehli olan memurlara işlerinde gösterecekleri değere ve 3460 sayılı kanunun 42 nci maddesi hükümleri dahilinde münasib bir ikramiye verilebilir.

3460 numaralı kanunun 42 nci maddesinde yazılı ikramiye nisbeti bütün memurlara birer maaş mikdarma kadar ikramiye verilebilmesini temin etmese bile fevkalâde faaliyet ve gayret gösterenlere kendi bütçelerinden idare meclisleri kararile bir maaş nisbetinde ikramiye verilebilir.

Ç - Maden işlerinin işletme yerlerinde çalışanlara burada çalışacakları müddete münhasır olmak üzere idare meclisleri kararile istihkaklarmdan fazla olarak maaşlarmın % 20 sine kadar zammedilebilir.

D - Paraya el koyan vezne memurlarma (C) bendinde yazılı ikramiyelerden başka her sene bir maaş tutarma kadar kasa tazminatı verilebilir.

E - Her hangi bir memuriyetin vekâletle idaresi halinde ancak altı ay müddetle vekâlet maaşı verilebilir.

F - Birinci madde hükmüne giren müesseselerin idare meclislerinin lüzum görecekleri yerdirde ayni dereceye geçebilirler.

MADDE 11 — Bu kanuna bağlı müesseselerin birinden diğerine ve yahud bunlardan Devlet teşkilâtmdan birine memur nakli o memuru tayine salâhiyetli olan makamm müsaadesine bağlıdır.

Istifa edenler hakkmda dahi üç ay müddetle bu hükümler tatbik olunur.

MADDE 12 — Bu müesseseler memurlarma (İdare meclisi reis ve azaları hariç) almakta oldukları aylıklardan başka:

A) Yalnız Ankaraya mahsus olarak ücretli Devlet memurları için kabul edilen esas ve nisbetler dahilinde muavenet tazminat verilebilir.

İhtisas mevkilerinde bulunanlara almakta oldukları ücret derecesine, bu kanunun umumî hükümleri dairesinde istihkak kesbedinceye kadar muvakkat tazminat verilmez.

B) Devletin maaşlı memurları için kabul edilen esas ve nisbetleri geçmemek şartile usulen mezun olanlara veya kısa askerlik hizmetini yapmak için vazifeden ayrılanlara, aylıkları verilebileceği gibi hasta olanlarm da tedavi masrafları verilebilir.

C) Her sene 3460 sayılı kanunun 42 nci maddesi hükümleri dahilinde temettü kaydile mukayyed olmak ve bir aylık istihkakı geçmemek şartile ikramiye verilebileceği gibi fevkalâde faaliyet ve gayretleri görülenlere temettü kaydile mukayyet olmaksızm ayrıca bir aylık tutarma kadar idare meclisi kararile fevkalâde ikramiye dahi verilebilir.

D) Maden arama ve işletme yerlerinde çalışanlara, burada çalıştıkları müddete munhasır olmak üzere, İdare meclisleri kararile aylık tutarlarmm % 20 sine kadar bir tazminat verilebilir .

E) Her hangi bir memuriyetin vekâletle idaresi halinde Devlet memurları için kabul edilen esas ve müddetleri geçmemek üzere vekâlet ücreti verilebilir.

F) Paraya el koyan vezne memurlarma her sene bir aylık tutarma kadar kasa tazminatı

lere ve memuriyetlere ve mikdarlara münhasır olmak üzere mesken, mahrukat, tenvirat, melbusat, su ve emsali aynen veya nakden verilebilir.

G - Birinci madde hükümlerine giren bütün müesseselerden tekaüd veya sigorta esasını kabul edenlerin tekaüd ve sigorta aidatı, prim, maaş ve tazminatları ve saire gibi istihkaklarının tediyesinde kendi kanunları ve bu husustaki nizamları hükümleri caridir.

H - Birinci madde hükümlerine giren müesseselerin her birinin hususiyetlerine göre aded ve mevkileri ve aylık mikdarları İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılacak olan memuriyetler için makam tahsisatı verilebilir.

K - Bu kanunun birinci maddesi hükümlerine giren müesseselerden harcırah hususunda Devlet memurlarına aid mevzuatı tatbik ile mükellef olan müesseseler memurlarına verilecek harcırah yevmiyeleri hesabında işbu kanunun 2 nci maddesinde yazılı derece aylıkları esastır. Şu kadar ki, verilecek yevmiyeler birinci derece maaşı esasını geçemez.

MADDE 11 — Banka ve müesseseler memurlarına bu kanunda sayılan hak ve menfaatlerden başka temettü, satış hissesi, ikramiye, tazminat, fazla mesai ücreti ve saire gibi namlarla hiç bir şey verilemez.

MADDE 12 — Banka ve müesseselerin kendi kanun, nizamname esas mukavelenamelerinde verilebilir.

G) Bu müesseseler memurlarına ve idare meclisi reis ve azalarile murakiblere ve umumî murakabe heyeti reis ve azalarına verilecek harcırah Devlet memurlarının harcırah hükümlerine tevfikan ve bu kanunun ikinci maddesinde yazılı derece aylıkları esas tutularak hesab edilir.

H) Bu müesseselerin umum müdürlerile umumî murakabe heyeti reisine ve idare meclisi reislerine ve 3460 sayılı kanunun 26 ncı maddesine göre kurulacak müesseselerden sermayesi en az 10 milyon lira olanların müdürlerine aylıklarından başka ayda yüz lirayı geçmemek şartile İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek mikdarda münasib bir tazminat verilebileceği gibi bu müesseselerin, aded ve mevkileri aid olduğu Vekil tarafından tesbit edilecek olan şube, sandık ve ajanlıklarının aylık tutrları 170 lirayı geçemeyen memurlarına aylıklarından başka ayda 20 lirayı geçmemek ve mikdarı yine aid olduğu vekil tarafından tesbit edilmek üzere münasib bir tazminat da verilebilir.

MADDE 13 — Bu müesseseler memurlarına bu kanunda yazılı olanlardan ve tekaüd kanunlarile temin edilen haklardan gayri temettü, satış hissesi, ikramiye, tazminat ve sair namlarla ve başka şekil ve suretlerle hiç bir şey verilmez. Ancak fabrika ve imalâthanelerde fevkalâde ahval dolayısile mutad mesai saatleri haricinde memurları çalıştırmak mecburiyeti hâsıl olduğu takdirde bunlara müesseselerin bağlı bulundukları mercilerince tayin edilecek esaslar dahilinde munzam bir ücret verilebilir.

Kezalik hususî surette teşekkül eden ve bu kanuna tâbi bulunan millî bankalar kendi memurları için Devletçe kurulmuş bankaların memurları hakkında kabul edilen esas ve nisbetler dahilinde kalmak üzere tekaüdlük ve malûliyet tazminatı kabul edebilirler.

MADDE 14 — 3460 sayılı kanunun 45 nci maddesi hükümleri bu kanuna tâbi bulunan bütün müesseseler memurları hakkında da tatbik olunur. Şu kadar ki, bunlardan uhdelerinde muallimlik bulunanların maaş ve ücretleri hakkında Devlet memurlarına tatbik edilen hükümler tatbik olunur.

MADDE 15 — Bu müesseselerin kendi kanunlarile sair kanunlardaki hükümlerden bu ka-

mevcud ve bu kanuna muhalif hükümler mülgadır.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun neşri tarihinde birinci madde hükümlerine giren müesseselerde mevcud memurların almakta oldukları aylık mikdarı bu kanunun ikinci maddesinde yazılı derece aylıklarından hangisine tekabül ediyorsa o dereceye idhal edilirler.

Aylıkları iki derece maaşı arasında kalanlar alt dereceye girmekle beraber almakta oldukları maaş farkını muayyen terfi müddetini doldurarak terfi edinceye kadar mükteseb hak namile almakta devam ederler.

İkinci maddede yazılı aylık mikdarlarından fazla aylık alanlar bu mikdarlar o memurların şahısları için mükteseb hak addolunur.

MADDE 13 — Bu kanun 1 haziran 1939 tarihinden meridir.

MADDE 14 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	*Hilmi Uran*	*K. Özalp*
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Dr. R. Saydam	*Ş. Saracoğlu*	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	*A. Çetinkaya*	*H. Çakır*
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H .Alataş	*Rana Tarhan*	*F. Kurdoğlu*

nuna muhalif olanları kaldırıldığı gibi bunların esas mukavele ve nizamnamelerindeki hükümlerden bu kanuna muhalif olanları dahi usulü dairesinde bu kanun hükümlerine uydurulur.

MUVAKKAT MADDE A) — Halen müstahdem olanların ücretleri tahsil derecelerine ve bu kanuna tâbi müesseseler ile umumî, mülhak ve hususî bütçeli Devlet dairelerinde ve bunlardan başka bankalar ve fabrikalar gibi malî ve smaî müesseelerde ücret veya maaşla geçmiş müddetlerin mecmuuna ve bu kanunun beşinci maddesine ve yüksek mekteb mezunları için iki, diğerleri için üç senede bir terfi esasına göre tesbit edilir.

Şu kadar ki bunlar meyanında bu kanunun neşri tarihinde müstahdem olanlardan hizmet müddetleri üç seneye kadar olanların bir, üç seneden fazla olanların iki yukar dereceye geçirilmeleri caizdir. Ancak bu dereceler terfi ve tahvillerde mükteseb hak teşkil etmez.

Bu fıkra mucibince aylıkları tesbit edileceklerin alacakları aylık halen almakta bulunduklar mikdarı geçemez.

B) - (A) fıkrası mucibince dereceleri tesbit edileceklerin dahil olacaklar dereceler tutarile almakta oldukları aylkları arasndaki fark, yirmi beşte biri her ay memurun aylığından indirilmek suretile izale edilir. Bu farkın izalesine kadar bu gibilere muvakkat tazminat verilmez.

MADDE 16 — Bu kanunun tatbik suretini gösterir bir nizamname yapılır.

MADDE 17 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir. Ancak derecelere intibak dolayısile yapılacak zam ve tenziller 1 eylûl 1939 tarihinden başlar.

MADDE 18 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.